

Terborg, Protestantse Kerk, 26-5-2019, Johannes 15:9-15, m.m.v. Cantorij en afscheid van diaken, scribe, redactielid Mariëlla van Essen

Gemeente van Jezus Christus,
We staan schouder aan schouder
Ik kijk even opzij
De blik in jouw ogen zegt alles voor mij
Een citaat uit een lied over vriendschap
dat Marco Borsato en Guus Meeuwis zingen.

Vriendschap:
je kunt het goed vinden samen,
je mag elkaar.
Je deelt je geheimen met elkaar
en kunt elkaar door dik en dun vertrouwen.
Je kunt eerlijk zijn,
omdat je weet
dat je elkaar probeert te begrijpen.
Wanneer je ruzie hebt,
dan maak je het weer goed.
Samen kun je veel aan,
want je helpt elkaar,
je bent er voor elkaar,
over en weer,
ook als het eens tegen zit.

Ik noem jullie geen slaven,
want een slaaf weet niet
wat zijn meester doet.
Vrienden noem ik jullie,
omdat ik alles wat ik van de Vader heb gehoord,
aan jullie bekendgemaakt heb.
Johannes geeft ons door
hoe de leerlingen Jezus hebben leren kennen.
Zij zijn onder de indruk van de relatie
die Jezus met hen had.
Dat was een relatie
van vriendschap en vertrouwen.
Jezus deelde zijn dromen over de toekomst met hen:
hij vertelde hun waar hij vol van was,
hij vertelde waar het God volgens hem om te doen was.
Waar mensen elkaar liefhebben, zei Jezus,
daar is het leven goed
en proef je iets van het goede dat God voor ons wil...

Waar mensen elkaar liefhebben,
daar licht even het koninkrijk van God op...,
daar is even een plek licht...
Jezus riep zijn leerlingen om daaraan mee te werken,
schouder aan schouder,
als vrienden.
Niet omdat het van hem moest,
maar vrijwillig, uit overtuiging.
Omdat zij Jezus hadden leren kennen
en zelf ervaren hadden
hoe hij vanuit grote liefde en trouw leefde:
zijn leven deelde met de mensen die op zijn pad kwamen,
zich inzetten voor mensen omdat hij niet anders kon.

Over volstrekt het tegengestelde
zingt James Taylor in het lied *You've got a friend*:

*People can be so cold.
They'll hurt you and desert you.
Well they'll take your soul if you let them.
Oh yeah, but don't you let them.*

*Mensen kunnen zo koud zijn.
Ze doen je pijn en laten je in de steek.
Ze pakken je zelfs je ziel af, als je dat
toelaat. Oh yeah, maar laat dat niet
toe.*

Een mens kan een ander kapot maken,
zijn ziel afpakken, ontmenselijken.
Precies dat gebeurt in slavernij.
Een trieste werkelijkheid:
Romeinen (de ander, de vreemde, de barbaar), slaven op plantages,
Nederlanders dreven slavenhandel vanuit fort Elmina in Ghana,
en tegenwoordig houden criminelen zich bezig met mensenhandel.
Door slavernij wordt een mens sociaal dood gemaakt,
doet er niet toe,
is bezit van een ander,
moet zich voegen naar een ander,
wordt rechteloos gemaakt.
In het jeugdboek 'De slavenring' van Simone van der Vlugt
wordt een jongen Folkrad gevangen genomen door de Romeinen
en tot slaaf gemaakt.
Als hij in de rij staat met een touw om de nek
om verkocht te worden,
'luistert hij naar het geruststellende ruisen van de bomen
die hem toefluisteren wie hij werkelijk is'.
Je zou kunnen zeggen:

Folkrad verzet zich ertegen
dat ze zijn ziel afpakken, hij probeert 'mens' te blijven.
Slavernij is een praktijk waaruit blijkt
hoe liefdeloos mensen kunnen zijn.
Gericht op eigen belang
zonder aan de ander te denken.
Kan slavernij, ontmenselijking
een halt worden toegeroepen?

Jullie zullen elkaar liefhebben.
Deze oproep klinkt niet bijzonder realistisch.
Tenminste, als we bij liefde en elkaar liefhebben
aan vlinders in de buik denken.
Aan een heerlijk gevoel,
verliefd zijn, aan niemand anders kunnen denken,
aan houden van.
Of als we bij vriendschap
aan elkaar aardig vinden denken.
Wanneer er in de bijbel over liefde gesproken wordt,
staat er een bijzonder woord: agape.
Dat woord legt niet het accent op liefde en vriendschap als gevoel.
Natuurlijk is het prachtig als dat gevoel er is,
maar een gevoel voor iemand kan overgaan
en een gevoel dat er niet is
kun je moeilijk oproepen.
Trouwens, we hoeven elkaar niet altijd lief en aardig te vinden
(als een soort christenplicht).
Wij zijn niet altijd lief en aardig.
Bij agape ligt het accent
op liefde als keuze,
liefde is te doen.
Liefde is een levenshouding
waar je voor kunt kiezen.
Je kunt kiezen voor een leven
dat in het teken staat van de ander,
van zo goed mogelijk met de ander omgaan,
van je inzetten voor het welzijn van de ander.
Paulus noemt de liefde
niet zelfzuchtig.
Liefde haalt je uit je eigen kleine kringetje,
uit het gericht zijn op je zelf, op je eigen belang,
en richt je op de ander.
Jezus koos voor deze liefde

die zich inzet voor een ander.
Al kostte het hem zijn leven –
hij bleef liefhebben,
in de zin van betrokken zijn op de ander.
De vraag is of mensen kiezen
voor liefhebben als zich inzetten voor de ander.

Deze keuze vraagt lef.
Lef om liefdeloos gedrag onder ogen te zien,
van anderen én van jezelf.
Lef om na te denken
over de Nederlandse geschiedenis van onderdrukking en slavernij,
wat was de rol van onze voorouders daarin,
en na te gaan welke sporen deze geschiedenis heeft nagelaten,
bij mensen in Ghana, in Suriname en hier in Nederland.
Niet met de bedoeling om schuldgevoel aan te kweken,
maar om gevoelig te worden voor de pijn
die anderen is aangedaan,
en in onze tijd opnieuw mensen aangedaan wordt,
zoals buitenlandse vrouwen die hier
in de prostitutie belanden.
Lef om tegen de stroom in te zwemmen:
mét anderen samen te leven
i.p.v. voor jezelf, voor je eigen winst en geluk.
Lef om meer mens te worden
en dat ook aan een ander gunnen.
Omdat deze keuze moeite kost,
hebben we elkaars hulp en stimulans nodig,
anders zouden we bij de eerste de beste tegenslag
de moed verliezen.
Als gemeente van Jezus Christus
mogen we elkaar aanmoedigen in liefhebben,
in ons inzetten voor de ander,
en laten we deze levenshouding zien als mogelijke werkelijkheid.

Jezus deelde zijn droom met zijn leerlingen.
Er is, zegt hij,
een plek licht,
wanneer mensen tot hun recht komen,
wanneer mensen zich aan elkaar geven.
Jezus vertrouwde dat zijn liefde
– die hij van God had –
aanstekelijk zou werken.

Als een steen in de vijver
die steeds wijdere kringen trekt,
die steeds weer anderen zou raken,
stimuleren en in beweging brengen.
Het vertrouwen van Jezus
is het vertrouwen van de christelijke gemeente.
Wij zullen investeren in onderlinge contacten
als we in aanraking komen
met de discussie over het slavernijverleden.
We kunnen dat doen door ons te verdiepen
in het verleden,
in hoe slaven moesten leven,
door ons te verdiepen in kranten of boeken
over de huidige mensenhandel.
Allemaal om ons oordeel op te schorten,
en twee keer na te denken
voor we in discussie treden,
en allemaal om ons oordeel te scherpen,
ons onderscheidingsvermogen.
Als christelijke gemeente staan we voor
met elkaar optrekken over scheidslijnen heen,
over grenzen van ras en geslacht,
over grenzen van nationaliteit en levensbeschouwing heen.
We staan voor groeien
in respect voor elkaar,
in liefdevol en vriendschappelijk aanwezig zijn
waar we leven en werken.
Als christelijke gemeente
houden we voor wie het niet meer weet de hoop levend:
er is een plek,
er zijn mensen, er is een God,
waar je terecht kunt,
opgevangen wordt,
je als méns gezien en begroet wordt. Amen.

Onverbreekelijke band – God zou nooit ontvrienden – Best Friend Forever

[In Europa zelf heerste in die eeuwen een feodaal systeem, met vazallen en horigen, een maatschappij met verschillende standen.

Tot ver in de 20e eeuw waren pachtboeren en landarbeiders voor hun bestaan afhankelijk van kasteelheren. En in notulen van kerkenraadsvergaderingen kwam toen nog wel eens voor dat de kasteelheer het niet eens was met het beroepen van een bepaalde predikant, want ook daarin had men een – doorslaggevende - stem.]